Írta: Major Zoltán
2018. január 10. szerda, 19:14

Megnyílt a Bóbita Bábszínház bábmúzeumának legújabb kiállítása, mely ezúttal nem egy bábszínházzal, vagy előadással foglalkozik, hanem a különböző bábtechnikákkal ismerteti meg a látogatót játékos, interaktív módon. A Petőfi Irodalmi Múzeum-Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet (PIM-OSZMI) kiállításának megnyitója után az OSZMI igazgatójával, Ács Piroskával beszélgettünk. (Fotók: Mizerák Andrea)

- Sramó Gábor, a Bóbita igazgatója azt mondta a kiállítást köszöntő beszédében, hogy egy szakmabelinek is komoly stúdiumot jelent a most megnyílt, „Kifordítva" című tárlat. Mit kap a látogató a kiállításon?

- A kiállítás célja, hogy a látogató megtanulja, hogy rendkívül sokféle báb létezik. Ha bábról, illetve bábjátékról beszélünk, akkor a legtöbben a kesztyűs bábokra gondolnak, mert talán ez a legkönnyebben mozgatható és a legnépszerűbb. Azonban itt kiderül, hogy a bábok mozgatásának nagyon sokféle eljárása van, a tárlat ennek a technikai hátterét mutatja be. Mindazokat a mozgatási módokat, amik egy bábjáték esetében előfordulhatnak, a látogató interaktív módon ismerheti meg: bábmakettek, megfogható bábok segítségével ez az ismeretszerzés plasztikussá tehető. A kiállítás címe ***„Kifordítva***", mely arra utal, hogy a bábokat belülről, alulról és felülről láthatjuk, ahogyan a bábszínházban nem. A látogató egy segítőtársat is kap Vitéz László személyében. A két kurátor,
Lovas Lilla
és
Simándi Katalin
arra törekedtek, hogy ő vezesse végig az úton a tudásra éhes embereket. A kiállítás első szakaszában vele ismerkedhetünk meg. Megtudhatjuk, hogy mi a különbség az ő alakja és Paprika Jancsi közt, milyen külföldi rokonai vannak, illetve hogyan került a bábjátszás

közegébe. Ő egy-egy egységnél mindent elmond, amit az adott technikáról tudni lehet, ugyanakkor a segítségével interaktív módon is meg lehet ismerkedni ezekkel a technikákkal.

- Miket mutat meg, mit tanulhatunk Vitéz Lászlótól?

- Először is nagyon sokféle anyagot bemutatunk, amiből egy báb készülhet. Ezeket az alapanyagokat érdemes nem csak végignézni, hanem meg is tapogatni. A kesztyűs bábok például általában textilből készülnek, míg a fej valamilyen keményebb anyagból. A marionett bábokat többnyire fából készítik, festettek-faragottak. A történeti marionettek esetében a bábokat maguk a bábosok készítették, később a bábos és a bábkészítő személye kettévált. A bábkészítés igazi csapatmunka, legalább három szakma képviselőinek kell együttműködnie: a bábot megformázó festő-szobrásznak, egy textilművésznek, aki a kialakított formát felöltözteti és egy olyan technikai szakembernek, aki a mozgatásért felelős.

Számos interaktív elemmel is találkozhatunk, amelyekhez Vitéz László rövid magyarázatokat fűz. Például a kesztyűs bábok bemutatásánál egy lapozgatós füzetet találunk, amit lapozva megnézhetjük, hogy a bábos ujjaira milyen módon kerül rá a zsák, majd a fej. A zsák általában a mozgató bábművész kézméretéhez igazodik. Ez hasonlít ahhoz, mint amikor a jelmeztervező a színész alakjára tervezi meg a ruhát. Ha már színházi párhuzam: a kesztyűs bábosok ugyanúgy készülnek egy-egy előadásra, mint ahogy a táncművészek is bemelegítenek, csak ők kézmozdulatokkal.

A marionett bábok esetében mindig egy alap keresztformára függesztik fel a zsinórokat. Nagyon fontos, hogy ezek a zsinórok még csak véletlenül se tudjanak összekeveredni. A keresztforma alakjától és a függesztések sűrűségétől függ, hogy a báb milyen részletességgel mozgatható. Itt nem csak egy mechanikus mozgatásról van szó, a leglényegesebb, hogy a bábművész átadja a lelkét a marionettfigurának.

A kiállítás további érdekessége, hogy a technikai eljárásokon és a bábmozgatásokon kívül olyan történeti bábok is szerepelnek, amelyek ezeket a technikákat reprezentálják. Többek között **A. Tóth Sándor**, **Büky Béla**, illetve a **Hincz** család bábjai láthatóak. Amiket a valóságban, három dimenzióban nem tudunk bemutatni, azokról archív felvételek készültek. A kolléganőim arra is törekedtek, hogy kortárs előadásokat is bemutassanak a bábok és fotók segítségével, így mindenhol egy-egy olyan darabot is a középpontba állítottak, többek közt a Bóbita gyűjteményéből, amely az adott technikát reprezentálja.

- Számos bábmozgatási makett is helyet kapott a tárlaton.

- **Lellei Pál** korunk legnevesebb, intézményünkkel nagyon szoros kapcsolatban álló bábkészítő mestere, aki a bábkészítés minden csínját-bínját, valamennyi mozgatási formáját tudja. Ő készítette el azokat a bábmaketteket, mozgatási maketteket, amik a kiállításon láthatóak lecsupaszítva. Az alapszerkezeteket láthatjuk kis magyarázó szövegekkel, melyek bemutatják, hogy ezek a bábok mit tudnak, hogyan kell őket mozgatni, mi adódik a technikai változások során hozzá mindig ehhez a műfajhoz. Nagyon sok olyan bábos van, aki magának is kitalál mozgatási technikát, és ily módon egészen sajátos eljárások alakulnak ki. Lellei Pál mindennek ismerője és a mi nagy segítőnk, nagy köszönet illeti, hogy ebben a kiállításban az ő makettjeit be tudjuk mutatni. A kollégái a nyugdíjba vonulásakor készítettek neki egy bábot, ami őt magát ábrázolja. Ez a báb is megtalálható a tárlaton.

- Honnan származnak a bábok, kiknek köszönhető a kiállítás létrehozása?

- A bábok három helyszínről jöttek: részben a Bóbita Bábszínház saját bábjai, részben a PIM-OSZMI gyűjteményéből, Vitéz László figuráját a Korngut-Kemény Alapítványtól kértük kölcsön. A kiállítás forgatókönyvét két kolléganőm írta, és a tárlat rendezésében is ők vitték a főszerepet: **Lovas Lilla** és **Simándi Katalin**. A Bóbita Bábszínház munkatársai közül is nagyon sokan segítettek: **Aranyosi Szilvia**, **Schneider Kristóf**, **Illés Zoltán**, **Maglódi Zsanett** és **Takács Tibor**. A saját munkatársaim közül **Dirschler Krisztán**, **Fehér Zoltán**, **Horváth Gábor**, **Hutvágner Éva** és **Rády Sándor** kollégáim dolgoztak a két kurátorasszonnyal. A plexiburák készítésénél **Gyürky László**

működött közre, illetve nagyon sokat köszönhetünk
Palya Gábornak
, a Budapest Bábszínház munkatársának.

- Ez a kiállítás országosan Pécsett, a Bóbita Bábszínházban látható először?

- Igen, itt van a premier és majd felkerül a fővárosba is, ahol kiegészítjük egy, az Arany-évhez kapcsolódó szekcióval, ahol az Arany művekből készült bábelőadások figuráit mutatjuk be, amik szintén a mi gyűjteményünkben találhatók.
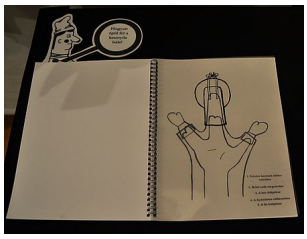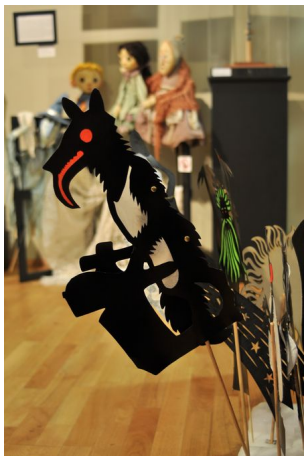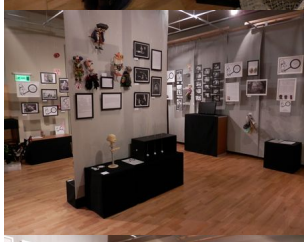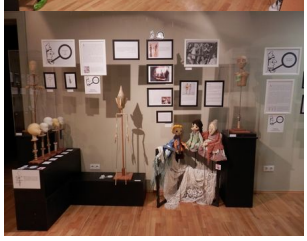
A ***„Kifordítva”*** című kiállítás április 22-ig tekinthető meg a Bóbita Bábszínház bábmúzeumában.